

DECYZJA KOMISJI (UE) 2022/756

z dnia 30 września 2021 r.

w sprawie środków SA.32014, SA.32015, SA.32016 (2011/C) (ex 2011/NN) wdrożonych przez Włochy i region Sardynii na rzecz przedsiębiorstwa Saremar*(notyfikowana jako dokument nr C(2021) 6990)***(Jedynie tekst w języku włoskim jest autentyczny)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag ⁽¹⁾ zgodnie z przywołanymi powyżej artykułami i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) W dniu 6 sierpnia 1999 r. Komisja postanowiła wszcząć postępowanie określone w art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”) w sprawie pomocy wypłaconej na podstawie początkowych zamówień publicznych na usługi („początkowe umowy”) na rzecz sześciu przedsiębiorstw, które w tamtym czasie składały się na grupę Tirrenia ⁽²⁾.
- (2) Na etapie postępowania władze włoskie wystąpiły o podzielenie sprawy grupy Tirrenia w taki sposób, aby można było się skoncentrować na wydaniu ostatecznej decyzji dotyczącej jedynie Tirrenia di Navigazione („Tirrenia”). Wniosek ten wynikał z zamiaru przystąpienia przez władze włoskie do prywatyzacji grupy, poczynając od przedsiębiorstwa Tirrenia, oraz z chęci przyspieszenia tego procesu w odniesieniu do tej spółki.
- (3) Komisja przychyliła się do wniosku władz włoskich i decyzją Komisji 2001/851/WE ⁽³⁾ zamknęła postępowanie wszczęte w sprawie pomocy przyznanej na rzecz przedsiębiorstwa Tirrenia. Pomoc uznano za zgodną z rynkiem wewnętrznym pod warunkiem wypełnienia przez władze włoskie określonych zobowiązań.
- (4) Decyzją 2005/163/WE ⁽⁴⁾ („decyzja z 2004 r.”) Komisja uznała rekompensatę przyznaną na rzecz przedsiębiorstw należących do grupy Tirrenia innych niż przedsiębiorstwo Tirrenia ⁽⁵⁾ za częściowo zgodną z rynkiem wewnętrznym, częściowo zgodną pod warunkiem wypełnienia przez władze włoskie szeregu zobowiązań oraz częściowo niezgodną z rynkiem wewnętrznym. Decyzję z 2004 r. oparto na danych rachunkowych z lat 1992–2001 i zawarto w niej warunki mające zapewnić zgodność rekompensaty z rynkiem wewnętrznym przez cały okres obowiązywania początkowych umów (tj. do 2008 r.).
- (5) W wyroku z dnia 4 marca 2009 r. w sprawach T-265/04, T-292/04 i T-504/04 ⁽⁶⁾ Sąd stwierdził nieważność decyzji z 2004 r.

⁽¹⁾ Dz.U. C 28 z 1.2.2012, s. 18 i Dz.U. C 84 z 22.3.2013, s. 58.

⁽²⁾ Dz.U. C 306 z 23.10.1999, s. 2. Byłą grupę Tirrenia tworzyły spółki: Tirrenia di Navigazione S.p.A., Adriatica S.p.A., Caremar – Campania Regionale Marittima S.p.A., Saremar – Sardegna Regionale Marittima S.p.A., Siremar – Sicilia Regionale Marittima S.p.A. oraz Toremar – Toscana Regionale Marittima S.p.A.

⁽³⁾ Decyzja Komisji 2001/851/WE z dnia 21 czerwca 2001 r. w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Włochy spółce morskiej Tirrenia di Navigazione (Dz.U. L 318 z 4.12.2001, s. 9).

⁽⁴⁾ Decyzja Komisji 2005/163/WE z dnia 16 marca 2004 r. w sprawie pomocy państwa wypłaconej przez Włochy przedsiębiorstwom żegludgowym Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar i Toremar (Grupa Tirrenia) (Dz.U. L 53 z 26.2.2005, s. 29).

⁽⁵⁾ W szczególności: Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar i Toremar.

⁽⁶⁾ Sprawy połączone T-265/04, T-292/04 i T-504/04, Tirrenia di Navigazione/Komisja, ECLI:EU:T:2009:48.

- (6) W dniu 5 października 2011 r. decyzją C(2011) 6961 („decyzja z 2011 r.”) ⁽⁷⁾ Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające w odniesieniu do szeregu środków przyjętych przez Włochy na rzecz przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia. Postępowanie dotyczyło m.in. rekompensat przyznanych przedsiębiorstwu Saremar – Sardegna Regionale Marittima („Saremar”) z tytułu obsługi szeregu tras morskich od dnia 1 stycznia 2009 r. oraz szeregu innych środków przyznanych temu przedsiębiorstwu.
- (7) Decyzję z 2011 r. opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat środków będących przedmiotem postępowania.
- (8) W dniu 7 listopada 2012 r. Komisja przedłużyła postępowanie m.in. ze względu na pewne dodatkowe środki wsparcia przyznane przedsiębiorstwu Saremar przez region Sardynii. W dniu 19 grudnia 2012 r. Komisja przyjęła zmienioną wersję ⁽⁸⁾ tej decyzji (decyzja Komisji C(2012) 9452, „decyzja z 2012 r.”).
- (9) Decyzję z 2012 r. opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ⁽⁹⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat środków będących przedmiotem postępowania.
- (10) Pismem z dnia 14 maja 2013 r. region Sardynii zwrócił się do Komisji z wnioskiem o wyłączenie z formalnego postępowania wyjaśniającego wszczętego decyzją z 2011 r. i decyzją z 2012 r. środków dotyczących spółki Saremar oraz potraktowania ich w sposób priorytetowy, w szczególności ze względu na przewidywaną prywatyzację tej spółki.
- (11) Komisja przychyliła się do wniosku władz Sardynii i decyzją Komisji (UE) 2018/261 ⁽¹⁰⁾ („decyzja z 2014 r.”) zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające dotyczące niektórych środków przyjętych przez region Sardynii na rzecz przedsiębiorstwa Saremar. Z pięciu środków przyjętych przez region Sardynii na rzecz przedsiębiorstwa Saremar cztery poddano ocenie w decyzji z 2014 r., a wyjątek stanowił projekt „Bonus Sardo – Vacanza” (zob. motyw 29 niniejszej decyzji).
- (12) Przedsiębiorstwo Saremar i region Sardynii wniosły skargę do Sądu w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji z 2014 r. Sąd oddalił te skargi w wyroku z dnia 6 kwietnia 2017 r. w sprawach T-219/14 ⁽¹¹⁾ i T-220/14 ⁽¹²⁾. Ani przedsiębiorstwo Saremar, ani region Sardynii nie wniosły odwołań od tych wyroków, które obecnie mają powagę rzeczy osądzonej.
- (13) Decyzją (UE) 2020/1411 ⁽¹³⁾ Komisja zakończyła postępowanie dotyczące przedsiębiorstw należących do grupy Tirrenia innych niż Tirrenia w odniesieniu do lat 1992–2008. Komisja stwierdziła, że pomoc przyznana na świadczenie usług morskiego transportu kabotażowego stanowi istniejącą pomoc, podczas gdy pomoc przyznana na świadczenie usług międzynarodowego transportu morskiego jest zgodna z zasadami ramowymi dotyczącymi usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym („UOIG”) z 2011 r. („zasady ramowe UOIG z 2011 r.”) ⁽¹⁴⁾.
- (14) Decyzją (UE) 2020/1412 ⁽¹⁵⁾ Komisja zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające w odniesieniu do środków przyznanych przedsiębiorstwu Tirrenia i jego nabywcy, CIN, na lata 2009–2020.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 28 z 1.2.2012, s. 18.

⁽⁸⁾ Wszystkie zmiany dotyczyły środków wdrożonych na rzecz przedsiębiorstwa Saremar.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 84 z 22.3.2013, s. 58.

⁽¹⁰⁾ Decyzja Komisji (UE) 2018/261 z dnia 22 stycznia 2014 r. w sprawie środków pomocy SA.32014 (2011/C), SA.32015 (2011/C), SA.32016 (2011/C) wdrożonych przez region Sardynii na rzecz spółki Saremar (notyfikowana jako dokument nr C(2013) 9101) (Dz.U. L 49 z 22.2.2018, s. 22).

⁽¹¹⁾ Sprawa T-219/14, Regione autonoma della Sardegna/Komisja, ECLI:EU:T:2017:266.

⁽¹²⁾ Sprawa T-220/14, Saremar/Komisja, ECLI:EU:T:2017:267.

⁽¹³⁾ Decyzja Komisji (UE) 2020/1411 z dnia 2 marca 2020 r. w sprawie pomocy państwa nr C 64/99 (ex NN 68/99) wdrożonej przez Włochy na rzecz przedsiębiorstw żeglugowych Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar i Toremar (Grupa Tirrenia) (Dz.U. L 332 z 12.10.2020, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Komunikat Komisji: Zasady ramowe Unii Europejskiej dotyczące pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych (Dz.U. C 8 z 11.1.2012, s. 15).

⁽¹⁵⁾ Decyzja Komisji (UE) 2020/1412 z dnia 2 marca 2020 r. w sprawie środków SA.32014, SA.32015, SA.32016 (11/C) (ex 11/NN) wdrożonych przez Włochy na rzecz przedsiębiorstwa Tirrenia di Navigazione i jego nabywcy, przedsiębiorstwa Compagnia Italiana di Navigazione (Dz.U. L 332 z 12.10.2020, s. 45).

- (15) Decyzją (UE) 2021/4268 ⁽¹⁶⁾ i decyzją (UE) 2021/4271 ⁽¹⁷⁾ Komisja zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające w odniesieniu do środków przyznanych przedsiębiorstwom Siremar i Toremar i ich nabywcom na rok 2009 i lata kolejne.
- (16) Niniejsza decyzja dotyczy wyłącznie środków na rzecz przedsiębiorstwa Saremar wskazanych w decyzji z 2011 r. i w decyzji z 2012 r. i nieuwzględnionych w decyzji z 2014 r., jak wyjaśniono w motywach 28 i 29. Komisja odnie się do wszystkich pozostałych środków objętych zakresem stosowania decyzji z 2011 r. i decyzji z 2012 r. w ramach spraw o numerach SA.32014, SA.32015 i SA.32016 w odrębnych decyzjach. W szczególności wszystkie te pozostałe środki dotyczą innych przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia (tj. przedsiębiorstw Caremar i Laziomar).

2. KONTEKST I OPIS ŚRODKÓW OBJĘTYCH POSTĘPOWANIEM

2.1. Kontekst

2.1.1. Początkowe umowy

- (17) Grupa Tirrenia pierwotnie należała do państwa włoskiego za pośrednictwem przedsiębiorstwa Finanziaria per i Settori Industriale e dei Servizi S.p.A („Fintecna”) ⁽¹⁸⁾ i obejmowała sześć przedsiębiorstw, mianowicie przedsiębiorstwa Tirrenia, Adriatica, Caremar, Saremar, Siremar i Toremar. Przedsiębiorstwa te świadczyły usługi transportu morskiego na podstawie odrębnych zamówień publicznych na usługi zawartych w 1991 r. z państwem włoskim, obowiązujących przez 20 lat od stycznia 1989 r. do grudnia 2008 r. Przedsiębiorstwo Fintecna posiadało 100 % kapitału podstawowego przedsiębiorstwa Tirrenia. Przedsiębiorstwo Tirrenia posiadało całościowy udział w przedsiębiorstwach Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar i Toremar (łącznie „przedsiębiorstwa regionalne”). Przedsiębiorstwo Adriatica, które w przeszłości obsługiwało szereg tras między Włochami a Albanią, Chorwacją, Grecją i Czarnogorą, połączyło się z przedsiębiorstwem Tirrenia w 2004 r.
- (18) Początkowe umowy miały zagwarantować regularne i stabilne świadczenie dużej ilości usług transportu morskiego, z których większość łączy Włochy kontynentalne z Sycylią, Sardynią i innymi mniejszymi włoskimi wyspami. W tym celu państwo włoskie przyznało wsparcie finansowe w postaci dotacji wypłaconych bezpośrednio na rzecz każdego przedsiębiorstwa należącego do grupy Tirrenia.
- (19) Przedsiębiorstwo Saremar obsługiwało wyłącznie lokalne połączenia kabotażowe między Sardynią i wyspami leżącymi na północny wschód i południowy zachód od Sardynii oraz połączenie międzynarodowe z Korsyką na podstawie początkowej umowy z państwem.

2.1.2. Przedłużenie początkowych umów

- (20) Początkowe umowy, w tym umowa mająca zastosowanie do przedsiębiorstwa Saremar, były trzykrotnie przedłużane.
- (21) Po pierwsze, w art. 26 dekretu z mocą ustawy nr 207 z dnia 30 grudnia 2008 r., przekształconego w ustawę nr 14 z dnia 27 lutego 2009 r., przewidziano przedłużenie początkowych umów, które pierwotnie miały wygasnąć w dniu 31 grudnia 2008 r., do dnia 31 grudnia 2009 r.
- (22) Po drugie, art. 19-ter dekretu z mocą ustawy nr 135 z dnia 25 września 2009 r. („dekret z mocą ustawy nr 135/2009”), przekształconego w ustawę nr 166 z dnia 20 listopada 2009 r. („ustawa z 2009 r.”), stanowi, że z uwagi na prywatyzację przedsiębiorstw z grupy Tirrenia udziały przedsiębiorstw regionalnych (wyłączając przedsiębiorstwo Siremar) zostaną przeniesione ze spółki dominującej Tirrenia w sposób następujący:
- przedsiębiorstwo Caremar do regionu Kampanii. Następnie region Kampanii przeniósł przedsiębiorstwo kontynuujące działalność, obsługujące połączenia transportowe z archipelagiem Pontino do regionu Lacjum (tym samym ustanawiając Laziomar) ⁽¹⁹⁾;
  - przedsiębiorstwo Saremar do regionu Sardynii;

⁽¹⁶⁾ Dotychczas nie opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

⁽¹⁷⁾ Dotychczas nie opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

⁽¹⁸⁾ Przedsiębiorstwo Fintecna w całości należy do włoskiego ministerstwa gospodarki i finansów i specjalizuje się w zarządzaniu procesami własnościowymi i prywatyzacyjnymi, jak również zajmuje się projektami mającymi na celu zrationalizowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw zmagających się z problemami branżowymi, finansowymi lub organizacyjnymi.

⁽¹⁹⁾ Przeniesienie to sformalizowano w dniu 1 czerwca 2011 r.

c) przedsiębiorstwo Toremar do regionu Toskanii.

- (23) W ustawie z 2009 r. określono również, że nowe umowy miałyby zostać uzgodnione między państwem włoskim a przedsiębiorstwami Tirrenia i Siremar do dnia 31 grudnia 2009 r. Podobnie usługi regionalne miały zostać przewidziane w nowych „zamówieniach publicznych na usługi”, które miały zostać uzgodnione między przedsiębiorstwami Saremar, Toremar i Caremar oraz odpowiednimi władzami regionalnymi, do dnia 31 grudnia 2009 r. (Sardynia i Toskania) i do dnia 28 lutego 2010 r. (Kampania i Lacjum). Nowe umowy lub zamówienia publiczne na usługi miały zostać objęte przetargiem wspólnie z samymi przedsiębiorstwami. Następnie nowi właściciele każdego z tych przedsiębiorstw mieliby podpisać odpowiednio umowę lub zamówienie publiczne na usługi⁽²⁰⁾.
- (24) W tym celu w ustawie z 2009 r. przewidziano dalsze przedłużenie początkowych umów, w tym umowy mającej zastosowanie do przedsiębiorstwa Saremar, na okres od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 30 września 2010 r.
- (25) Ponadto w ustawie nr 163 z dnia 1 października 2010 r., przekształcającej dekret z mocą ustawy nr 125 z dnia 5 sierpnia 2010 r., („ustawa z 2010 r.”) przewidziano dalsze przedłużenie początkowych umów, w tym umowy mającej zastosowanie do przedsiębiorstwa Saremar, na okres od dnia 1 października 2010 r. do czasu zakończenia procesów prywatyzacji przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar.

2.1.3. Wykonanie decyzji z 2014 r.

- (26) Decyzją z 2014 r. Komisja uznała, że dwa środki pomocy przyznane na rzecz przedsiębiorstwa Saremar są niezgodne z rynkiem wewnętrznym oraz że dwa pozostałe środki nie stanowią pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. W tym kontekście Komisja nakazała odzyskanie:
- 10 mln EUR rekompensaty wypłaconej przedsiębiorstwu Saremar z tytułu obsługi dwóch dodatkowych tras łączących Sardinie z Włochami kontynentalnymi;
  - planowanego dokapitalizowania w wysokości 6 099 961 EUR (z czego 824 309,69 EUR wypłacono już przedsiębiorstwu Saremar).
- (27) Włochy wykonały decyzję z 2014 r., mimo że niektóre procedury nadal pozostawały w toku w czasie przyjęcia niniejszej decyzji. W szczególności:
- pismem z dnia 10 kwietnia 2015 r. władze włoskie zgłosiły, że w dniu 15 stycznia 2015 r. Tribunale di Cagliari orzekł, iż przedsiębiorstwo Saremar zostanie objęte procedurą *concordato preventivo*. Celem tej procedury była sprzedaż wszystkich aktywów przedsiębiorstwa Saremar i zaspokojenie roszczeń wierzycieli, przy założeniu zaprzestania wszelkiej działalności gospodarczej przez Saremar po upływie określonego terminu (który wstępnie określono na dzień 31 grudnia 2015 r.). Zarejestrowano roszczenia z tytułu pomocy państwa – w odpowiedniej kolejności i z uwzględnieniem odsetek od zwracanej pomocy naliczonych do dnia 1 lipca 2014 r. – w wysokości 11 131 231,60 EUR. W dniu 1 lipca 2014 r. przedsiębiorstwo Saremar zwróciło się o objęcie go procedurą *concordato preventivo*, co zgodnie z prawem włoskim skutkowało wstrzymaniem naliczania odsetek⁽²¹⁾;
  - pismem z dnia 28 października 2015 r. władze włoskie poinformowały Komisję, że sprzedaż statków należących do przedsiębiorstwa Saremar oraz przyznanie obowiązków świadczenia usługi publicznej wykonywanych przez przedsiębiorstwo Saremar będą stanowią przedmiot oddzielnych przetargów. Władze włoskie przesyłały również dekret wydany przez Tribunale di Cagliari w dniu 22 lipca 2015 r., w którym zatwierdzono procedurę *concordato preventivo* (tak zwane *omologazione*), i poinformowały Komisję, że w odniesieniu do statków należących do Saremar otrzymano osiem zgłoszeń o wyrażeniu zainteresowania. Pismem z dnia 21 stycznia 2016 r. władze włoskie potwierdziły, że przedsiębiorstwo Saremar będzie kontynuowało działalność jedynie do dnia 31 marca 2016 r. Władze włoskie zgłosiły również, że statki przedsiębiorstwa Saremar sprzedano przedsiębiorstwu Delcoservizi Srl („Delcoservizi”), przy czym rzeczywiste przeniesienie miało nastąpić do dnia 30 kwietnia 2016 r., a ponadto że procedura udzielenia zamówienia publicznego na usługi nadał była w toku i otrzymano dwa zgłoszenia o wyrażeniu zainteresowania;
  - pismem z dnia 19 maja 2016 r. władze włoskie zgłosiły, że zamówienie publiczne na usługi zostało udzielone przedsiębiorstwu Delcomar Srl („Delcomar”). W związku z powyższym w dniu 31 marca 2016 r. przedsiębiorstwo Saremar przestało obsługiwać wszystkie morskie połączenia transportowe, a od dnia 1 kwietnia 2016 r. tę usługę publiczną świadczy Delcomar. Ponadto władze włoskie poinformowały Komisję, że po przeniesieniu aktywów Saremar, co również miało miejsce w dniu 31 marca 2016 r., decyzją nr 24/23 z dnia 22 kwietnia 2016 r. Rada Regionalna Sardynii nakazała likwidację przedsiębiorstwa Saremar. W decyzji tej Rada Regionalna wskazała, że ponieważ przedsiębiorstwo Saremar zaprzestało wszelkiej działalności z dniem 31 marca 2016 r., nie służyło już zatem żadnemu celowi i należało je zlikwidować, w związku z czym Rada powołała nowego likwidatora;

⁽²⁰⁾ Art. 19-ter ust. 10 dekretu z mocą ustawy nr 135/2009.

⁽²¹⁾ Zob. pkt 130 i 133 Zawiadomienia Komisji w sprawie odzyskiwania pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym (Dz.U. C 247 z 23.7.2019, s. 1).

- d) pismem z dnia 20 lipca 2016 r. władze włoskie poinformowały Komisję, że biorąc pod uwagę środki finansowe otrzymane w wyniku likwidacji aktywów Saremar oraz wykaz zobowiązań, na roszczenia z tytułu pomocy państwa można przeznaczyć jedynie 4 452 226,42 EUR (co stanowi około 40 % należnej kwoty). Co więcej, władze włoskie potwierdziły, że przedsiębiorstwo Saremar zwalniało wszystkich pracowników, po zakończeniu likwidacji zostanie ono wykreślone z rejestru przedsiębiorstw oraz że między sprzedawcą (Saremar) a nabywcą (Delcoservizi) aktywów nie istnieją żadne powiązania. Ponadto pismem z dnia 17 lipca 2017 r. władze włoskie przekazały dowód wpłaty 4 452 226,42 EUR dokonanej przez likwidatorów Saremar na rzecz regionu.

2.2. Środki objęte zakresem decyzji z 2011 r. i 2012 r.

- (28) W toku formalnego postępowania wyjaśniającego wszczętego decyzjami z lat 2011 i 2012 ocenie poddano następujące środki:
- 1) rekompensatę z tytułu świadczenia UOIG w ramach przedłużenia czasu obowiązywania początkowych umów (środek 1);
  - 2) niezgodne z prawem przedłużenie pomocy na ratowanie na rzecz przedsiębiorstw Tirrenia i Siremar (środek 2);
  - 3) prywatyzację przedsiębiorstw należących do byłej grupy Tirrenia ⁽²²⁾ (środek 3);
  - 4) rekompensatę wypłaconą z tytułu świadczenia UOIG w ramach przyszłych umów/zamówień publicznych na usługi (środek 4);
  - 5) pierwszeństwo przybijania do nabrzeża (środek 5);
  - 6) środki ustanowione ustawą z 2010 r. (środek 6);
  - 7) dodatkowe pięć środków przyjętych przez region Sardynii na rzecz przedsiębiorstwa Saremar (środek 7).
- (29) Decyzją z 2014 r. Komisja zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające dotyczące czterech z pięciu środków przyjętych przez region Sardynii na rzecz przedsiębiorstwa Saremar, które określono powyżej jako środek 7. Postępowania nie zakończono jednak w odniesieniu do piątego środka: projektu Bonus Sardo – Vacanza ⁽²³⁾. W odniesieniu do przedsiębiorstwa Saremar Komisja nie zajęła zatem jeszcze stanowiska w sprawie zgodności z rynkiem wewnętrznym środków 1, 3, 4, 5, 6 i projektu Bonus Sardo – Vacanza.

3. LIKWIDACJA BENEFICJENTA I BRAK CIĄGŁOŚCI GOSPODARCZEJ

- (30) Komisja przypomina, że system przeprowadzanej przez Komisję kontroli *ex ante* nowych środków pomocy przewidziany w art. 108 ust. 3 TFUE opracowano w celu uniknięcia udzielania pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym ⁽²⁴⁾. Jeżeli chodzi o odzyskanie pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika również, że uprawnienie Komisji do nakazania państwu członkowskiemu odzyskania pomocy uznanej przez Komisję za niezgodną z rynkiem wewnętrznym ma na celu wyeliminowanie zakłócenia konkurencji spowodowanego przez przewagę konkurencyjną, z której beneficjent tej pomocy skorzystał, i przywrócenie sytuacji sprzed wypłacenia rzeczony pomocy ⁽²⁵⁾. Jeżeli przedsiębiorstwo nie jest w stanie spłacić pomocy, wówczas ze względu na obowiązek odzyskania pomocy dane państwo członkowskie jest zobowiązane do tego, by doprowadzić do likwidacji spółki ⁽²⁶⁾, czyli do zakończenia jej działalności i sprzedaży jej aktywów na warunkach rynkowych.
- (31) Innymi słowy, głównym celem systemu kontroli pomocy państwa jest zapobieganie udzielaniu pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym. W związku z powyższym, jeżeli wypłata pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym powoduje zakłócenie konkurencji na rynku wewnętrznym, wówczas należy zapewnić przywrócenie sytuacji, jaka miała miejsce przed zakłóceniem konkurencji, w razie potrzeby poprzez likwidację beneficjenta.

⁽²²⁾ Środek ten obejmuje odroczenie płatności przez przedsiębiorstwo CIN części ceny zakupu z tytułu nabycia oddziału przedsiębiorstwa Tirrenia oraz szereg domniemych dodatkowych środków pomocy w kontekście prywatyzacji oddziału przedsiębiorstwa Siremar (np. kontrgwarancję i podwyższenie kapitału ze strony państwa na rzecz przedsiębiorstwa Cdl).

⁽²³⁾ W decyzji z 2014 r. wskazano, że ocena tego projektu zostanie przedstawiona w oddzielnej decyzji.

⁽²⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 marca 2020 r., Vodafone Magyarorszag, C-75/18, ECLI:EU:C:2020:139, pkt 19.

⁽²⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 grudnia 2012 r., Komisja/Hiszpania („Magefesa II”), C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, pkt 105.

⁽²⁶⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 stycznia 2018 r., Komisja/Grecja („United Textiles”), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, pkt 36.

- (32) W tym kontekście Komisja odnotowuje, że nadal rozpatrywane środki wskazane w motywach 28 i 29 odnoszą się do przedsiębiorstwa Saremar, które obecnie jest w likwidacji (środek 1 i projekt Bonus Sardo Vacanza), do następców przedsiębiorstwa Saremar po jego prywatyzacji (środki 3 i 4) albo zarówno do Saremar, jak i jego następców (środki 5 i 6). Do prywatyzacji przedsiębiorstwa Saremar jednak nie doszło, jak opisano i wstępnie oceniono w motywach 149 i 150, 238–246, 305 i 306 decyzji z 2012 r. Zamiast tego przedsiębiorstwo Saremar zlikwidowano, a jego aktywa i zamówienie publiczne na usługi stały się przedmiotem odrębnych przetargów.
- (33) Zgodnie z włoskim prawem⁽²⁷⁾, gdy przedsiębiorstwo przechodzi w stan likwidacji, jego aktywa zostają sprzedane, a zyski z tej sprzedaży przekazuje się wierzycielom likwidowanego przedsiębiorstwa w kolejności, w jakiej ich roszczenia widnieją w wykazie zobowiązań. W tym kontekście Komisja musi w pierwszej kolejności musi ustalić, czy dalsze postępowanie dotyczące Saremar nadal jest uzasadnione. Jeżeli kontynuowanie tego postępowania nie ma uzasadnienia, wówczas Komisja musi ustalić, czy może mieć miejsce ciągłość gospodarcza między Saremar a dowolnym innym przedsiębiorstwem, na podstawie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości.
- (34) W odniesieniu do Saremar Komisja odnotowuje, że, po pierwsze, w dniu 15 stycznia 2015 r. w następstwie decyzji z 2014 r. przedsiębiorstwo Saremar zostało objęte procedurą *concordato preventivo* i wyznaczono likwidatora. Zgodnie z włoskim prawem procedura *concordato preventivo* zwykle ma na celu zapewnienie kontynuacji działalności gospodarczej. Komisja odnotowuje jednak, że w tym przypadku przedsiębiorstwo objęto procedurą *concordato preventivo con cessione dei beni*, tj. uzgodnionym z wierzycielami postępowaniem likwidacyjnym obejmującym sprzedaż aktywów przedsiębiorstwa i zakończenie jego działalności gospodarczej, która miała być kontynuowana jedynie tymczasowo. Procedurę tę nadzoruje sędzia, który musi zatwierdzić porozumienie osiągnięte między wierzycielami. Komisja odnotowuje, że w tym przypadku w dniu 22 lipca 2015 r. Tribunale di Cagliari zatwierdził porozumienie między wierzycielami przedsiębiorstwa Saremar, którego działalność miała być kontynuowana do dnia 31 grudnia 2015 r. (zob. motyw 27). Komisja uznaje zatem, że wybór procedury wskazuje już na to, że po jej zakończeniu przedsiębiorstwo Saremar wycofa się z rynku.
- (35) Komisja odnotowuje, że w praktyce przedsiębiorstwo Saremar zaprzestało całej działalności gospodarczej w dniu 31 marca 2016 r. (zob. motyw 27), w tym świadczenia usług promowych na trasach obsługiwanych na podstawie zamówienia publicznego na usługi. Realizację tego zamówienia publicznego na usługi od tamtej pory powierzono przedsiębiorstwu Delcomar. Jednocześnie statki należące do Saremar sprzedano przedsiębiorstwu Delcoservizi. Po sprzedaży aktywów Saremar, w dniu 22 kwietnia 2016 r., decyzją nr 24/23 Rada Regionalna Sardynii nakazała likwidację przedsiębiorstwa Saremar.
- (36) Ponadto Włochy prawidłowo wykonały decyzję z 2014 r., chociaż wystąpiło opóźnienie. Roszczenie z tytułu pomocy państwa w wysokości 10 824 309,69 EUR, powiększone o odsetki od zwracanej pomocy, należy zarejestrować w wykazie zobowiązań przedsiębiorstwa. Z tej kwoty zaledwie około 4,4 mln EUR można by wypłacić na rzecz Włoch po sprzedaży aktywów przedsiębiorstwa Saremar. Ponieważ jednak postępowanie w związku z niewypłacalnością przedsiębiorstwa Saremar skutkuje likwidacją tego przedsiębiorstwa, które nie prowadzi już żadnej działalności⁽²⁸⁾, Komisja wstępnie zakończyła zatem procedurę odzyskiwania pismem z dnia 13 września 2017 r. przesłanym Włochom.
- (37) W związku z powyższym Komisja odnotowuje, że przedsiębiorstwo Saremar już od ponad pięciu lat nie prowadzi żadnej działalności gospodarczej, jego aktywa sprzedano, pracowników zwolniono, a samo przedsiębiorstwo zostanie wykreślone z rejestru przedsiębiorstw po zakończeniu postępowania likwidacyjnego. Wraz z zakończeniem działalności przez Saremar ustały wszelkie ewentualne zakłócenia konkurencji przez środki, o których mowa w motywach 28 i 29, lub ewentualny wpływ tych środków na wymianę handlową. Ponadto roszczenie z tytułu odzyskania wynikające z decyzji z 2014 r. zaspokojono już jedynie częściowo (w około 40 % należnej kwoty, zob. motyw 27 i 36).
- (38) W tym kontekście Komisja odnotowuje, że osiągnięto już oba cele w zakresie kontroli i odzyskania pomocy państwa, o których mowa powyżej, tj. zapobieganie udzielaniu pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym i zapewnienie przywrócenia sytuacji, jaka miała miejsce przed zakłóceniem konkurencji spowodowanym udzieleniem pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym. W praktyce przedsiębiorstwo Saremar nie jest już podmiotem gospodarczym prowadzącym działalność na rynku i znajduje się w stanie likwidacji, a sprzedaż aktywów Saremar pozwala jedynie na częściowe zaspokojenie roszczeń z tytułu pomocy państwa ze względu na niewystarczające środki finansowe. Kontynuacja postępowania dotyczącego Saremar jest zatem nieuzasadniona.

⁽²⁷⁾ Regio Decreto 16 marzo 1942, nr 267, ze zmianami (tak zwane *Legge Fallimentare*).

⁽²⁸⁾ Zob. pkt 129 Zawiadomienia Komisji w sprawie odzyskiwania pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym (Dz.U. C 247 z 23.7.2019, s. 1).

- (39) Jeżeli chodzi o ewentualne istnienie ciągłości gospodarczej między przedsiębiorstwem Saremar a jego następcami, zgodnie z orzecznictwem można uwzględnić następujące czynniki: przedmiot przekazania (aktywa i pasywa, utrzymanie siły roboczej, aktywa zgrupowane), cenę przekazania, tożsamość właścicieli przedsiębiorstwa przejmującego i przedsiębiorstwa przejmowanego, moment dokonania przekazania (po wszczęciu dochodzenia, postępowania lub po wydaniu ostatecznej decyzji), a także ekonomiczną logikę operacji przejęcia ⁽²⁹⁾.
- (40) W tym kontekście Komisja odnotowuje, że w ramach procedury odzyskiwania w związku z wykonaniem decyzji z 2014 r. przeprowadziła już ocenę kwestii, czy obowiązek spłaty pomocy udzielonej przedsiębiorstwu Saremar należy rozszerzyć na inne przedsiębiorstwa, do których aktywa lub działalność beneficjenta mogły zostać przeniesione. W ramach tej procedury odzyskiwania Komisja przyjęła, że obowiązek odzyskania będzie dotyczył wyłącznie przedsiębiorstwa Saremar, gdyż wykluczono występowanie ciągłości gospodarczej z przedsiębiorstwami Delcomar lub Delcoservizi (łącznie „następcy”) z następujących powodów:
- a) świadczenie usług promowych na trasach obsługiwanych na podstawie zamówienia publicznego na usługi oraz statki przydzielono w drodze odrębnych, przejrzystych, publicznych i niedyskryminujących przetargów;
  - b) pracownicy Saremar zostali zwolnieni i jedynie część z nich została zatrudniona przez następców ⁽³⁰⁾;
  - c) następcy są podmiotami prywatnymi, a przedsiębiorstwo Saremar jest w całości własnością regionu Sardynii, przez co nie można było ustanowić żadnych stosunków między sprzedawcą a nabywcą aktywów;
  - d) decyzje inwestycyjne lub ofertowe podejmowane przez następców stanowią decyzje rynkowe.
- (41) Od czasu tymczasowego zakończenia postępowania w sprawie odzyskania Komisja nie otrzymała żadnych informacji, w wyniku których mogłaby zmienić zdanie w tej kwestii. Na podstawie dostępnych informacji można zatem wykluczyć występowanie ciągłości gospodarczej między Saremar a Delcomar, Delcoservizi albo oboma tymi przedsiębiorstwami. Komisja nadal będzie monitorować likwidację przedsiębiorstwa Saremar do czasu jego wykreślenia z rejestru handlowego. Jedynie w ten sposób będzie mogła ostatecznie zakończyć procedurę odzyskiwania w związku z wykonaniem decyzji z 2014 r. ⁽³¹⁾
- (42) W tym kontekście, uwzględniając likwidację przedsiębiorstwa Saremar i brak ciągłości gospodarczej z jego następcami, formalne postępowanie wyjaśniające w sprawie pozostających do rozpatrzenia środków przyznanych na rzecz przedsiębiorstwa Saremar lub jego następców, wszczęte na podstawie art. 108 ust. 2 akapit pierwszy TFUE, straciło uzasadnienie.
- (43) Niniejsza decyzja nie dotyczy ani nie przesądza o żadnej innej kwestii objętej decyzjami z lat 2011 i 2012 ⁽³²⁾ lub na którą zainteresowane strony zwróciły uwagę Komisji w trakcie postępowania wszczętego na mocy tych decyzji,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Postępowanie wszczęte na podstawie art. 108 ust. 2 akapit pierwszy TFUE w dniu 5 października 2011 r. i przedłużone w dniu 19 grudnia 2012 r. wobec przedsiębiorstwa Saremar i jego następców zostaje niniejszym zakończone.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Włoskiej.

⁽²⁹⁾ Sprawa T-121/15, Fortischem a.s./Komisja, ECLI:EU:T:2019:684, pkt 208.

⁽³⁰⁾ Z informacji, którymi dysponuje Komisja, wynika, że przedsiębiorstwo Delcomar zatrudniłoby mniej niż 20 % pracowników Saremar.

⁽³¹⁾ Zob. pkt 136 i 140 Zawiadomienia Komisji w sprawie odzyskiwania pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym (Dz.U. C 247 z 23.7.2019, s. 1).

⁽³²⁾ Zob. motywy 6 i 8 niniejszej decyzji.

Sporządzono w Brukseli dnia 30 września 2021 r.

W imieniu Komisji
Margrethe VESTAGER
Członek Komisji
